

Acésta fóia ese
catè 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 12.

Brasiovu 15. Iuniu 1873.

Anulu VI.

Sumariu: Ioanu Corvinu de Hunedór'a. (Urmare.) — Discursu rostitu de G. Vintila. (Fine.) — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Urmare.) — Convocatoriu.

Ioanu Corvinu de Hunedór'a,

originea, genealogi'a, faptele sale im-
mortali.

(Urmare.)

Batali'a dein districtulu Hatiegu séu dela
Pórt'a-de feru.

Sultanulu Muradu, pe care fortun'a bellica ilu favorase fórte multu in viétia, abia acuma simtí si cunoscù, ce semnifica a fi batutu in loviri mari si a perde armate intregi. La primele sciri care'i venisera despre cumplit'a perdere de langa Sibiu, ardiendu de poff'a resbunarei, s'a fostu decisu cá se vina elu insusi in persóna cu armata noua asupra Transilvaniei; mai apoi inse denumí de comandante pe begler-begulu adeca gubernatoriulu militariu dein Romani'a, ce se dice astadi turcesce Rum-ili, provinci'a in care se afla si Constantiuopolea*). Acelu begler-begu e cunoscutu la istorici sub numele scrisu chiaru si la orientali in moduri diverse, adeca Sehabeddin, Seaddeddin, Schachinkul**). Noi ne vomu tienea de numele Sehabeddin, pe care ilu dete si Hammer dein tóte celelalte, éra nu Sachin, cumu ii dice A. Szilágyi. Sultanulu Murad pune sub comand'a pasiei Sehabeddin optu dieci de mii ostasi dein cei mai buni pe cari'i avea, si'i comitte strinsu, cá mai antaiu se pedepsésca aspru pe domni Munteniei si ai Moldovei, pentrucà dupa batali'a dela Sibiu au cutediatu a se confedera cu Ioanu Corvinu, dupa aceea se ocupe si se subjuge cu ori-ce pretiu Transilvani'a. Seabeddin pasi'a plecà cu armat'a sa totu in acelu anu 1442. Ajungèndu la Nicopole in Bulgari'a, se cerura mai multe dile, pentrucà se póta trece armat'a si tóte asiá numitele impedimente séu aparate ale ei. De ací paganulu isi impartí óstea in duoe; un'a parte luà porunca cá se prede, se prindia, ardia si se omóre totu ce va intempina in

*) Se dicea Romani'a, precumu se numea si grecii locuitori in trena Româi, adeca romani, dein tempurile imperiului romanu orientale, de unde mai essiste si pana astadi fórte multe familii romane, romanesci, italiene, grecite cu totulu.

***) Vedi Hammer Geschichte des Osman. Reiches I. la Bonfiniu Sciabaddin, la altií Saladin, Abadin, Abedin, Schach-Abadin, Sabatines Sachin etc.

Munteni'a; cu alt'a inaintà spre asia numita Pórt'a-de feru, adeca spre comitatulu Hunedórei. Romanii dein Munteni'a n'au datu peptu nicairi cu osmanii, ci dupa cumu arata chronicarii*), ei adoptasera consiliulu lui Corvinu, cá esitandu ori-ce lovire, se se traga cu totu: cé avea mobile in munti si se astepte acolo dio'a vindictei in contra turciloru. Cu modulu acesta siesurile tierei remasera si asta-data cu totulu in pred'a cea mai fiorósa a turciloru. Betrani, femei, copii, carii au cutediatu se remana pe la locuintiele loru, au fostu taliati si macelati in modulu celu mai barbaru, éra tetiunarii carii la turci formá trupa anumita, prefacura totulu in flacari; pe ómenii mai teneri si sanetosi càti au caditu in manile loru, carii potea merge in captivitate ii ferecara in lantiuri si'i dusera cu se-nesi, asemenea si vitele càte au potutu apuca. Dupace selbaticii tirani devastara tiér'a si comissera fóra-de legi neaudite, Sehabeddin - pasi'a trase la se-ne si pe acea parte a óstei care devastase Munteni'a, si asiá inaintà cu óstea intréga asupra Transilvaniei. Sehabeddin laudarusu si trufasiu precumu fusese si Mezet, mai inainte de a trece prin munti incóce, incepuse a dice, cá aici ii va fi de ajunsu a'si arata numai turbanulu, pentrucà vedendu'lu óstea cea fricósa a transilvaneniloru se o ia la fuga pe mai multe dile inainte**). Pana la atàta isi perdusera ardelenii renumele de buni ostasi inaintea turciloru. Era necessitate suprema, cá locuitorii acestei tieri se'si restabilésca glori'a de ostasi buni si despretiuitori de mórte, fóra care nu este viétia sigura.

Ioanu Corvinu a invetiatu pe locuitorii Transilvaniei a despretiui mórtea, a'i cauta in facia si chiaru prin acésta a sfarma pe inemicu. Indata ce Corvinu-voda aflà de apropierea turciloru spre Dunare cu scopu de a trece in Munteni'a si Transilvani'a, dupa usulu dein acelea tempuri tramite prin tóta tiér'a sabii cruntate in sange. Aratandu locuitoriloru cá éراسe se apropie supremulu periclu provóca pe toti asia numitii comiti séu comandanti si pe toti cnezii cá se'si readune cetele loru si se alerge spre salvarea

*) Bonfinius Turoczi.

***) Despre acésta fala si trufi'a a lui Sehabeddin ne spune Hammer in tom. I. cartea a diecea, dupa istoriculu turcescu Nesci.

patriei. Intr'aceea Corvinu concentrà impregiuru de se-ne tóte asiá numitele banderie séu batalióne romanesce mai alesu dein duoe comitatele Alb'a, Hunedór'a si dein Zarandu pe unde avea elu mosii de ale sale. Dupa aceea vení si sociulu seu Nicolae de Uilacu cu câteva batalióne. Inse cu tóte mesurile extraordinarie luate de Corvinu, elu totu nu a fostu in stare de a mobiliša si concentra sub comand'a sa óste mai numerósa decâtu cincispredece mii. Ori-càta ar fi fostu la numeru populatiunea de atunci a Transilvaniei totusi ea pentru casu de periculu mare ar fi potutu scóte usioru unu numeru indoitu de ostasi, buni, adeca treidieci de mii si mai multu. Noi inse amu vediutu mai in susu tristele cause, pentru care poporulu desperase, éra nobilimea remanea pe la casele sale de frica. A remasu dara cá Ioanu Corvinu cu farmeculu numelui seu si cu connexiunile pe care le avea elu cu cei mai multi cnezi romanesce, se suplinésca lipsele cele mai mari in armat'a Transilvaniei. Cu aceea óste de cincispredece mii, parte mai mare romani, éra nici-decamu nu numai secuí si magiari, precumu iar placea lui Teleki si altora, Ioanu Corvinu ocupà inte valile cele mai strimte dela Pórt'a-de feru, pe unde se asteptá turcii; asiedià inse trupele pe cóstele muntiloru la panda asia, in càtu strimtórea se remana deocamdata libera pentru turci, se intre una parte dein ei fóra cá se fia atacata. Asia s'a si intemplat. Intrandu mai multe cete de turci si ne dandu preste resistentia, se respandira prin tienutu spre a spoliá, omorí si anume a dá focu dupa datin'a loru, fóra cá se pricepa cá ei sunt cadiuti in curs'a lui Corvinu. Dupace intrà si grosulu óstei turcesce pe pamentulu Transilvaniei, Corvinu se luà cu óstea sa dupa turci, inse totu numai pe cóstele muntiloru, prin codrii inainte, ascun-diendu cu grija tóte miscarile sale pàna la unu locu pe care'lu destinase elu de mai inainte pentru batali'a decisiva. Hammer numesce acelu locu Vasag*), pe semne cumu ilu va fi aflatu elu la vreunu istoricu turcescu, la carii numele locuriloru nóstre sunt de regula schimosite. Dupa Chalcocondilas loculu bataliei nu a fostu tocma in strimtóre, unde nu se potu intempla evolutiuni, ci a fostu duoe milliarie mai incóce, adeca camu intre comunele Hasdeu si Topliti'a. Ori-cumu, ea se numesce batali'a dela Pórt'a-de feru. La loculu acela Corvinu descende iute cu una parte a óstei sale dein munte in vale si tiene drumulu turcilóru. Affandu Sehabeddin de acésta stratagema a lui Corvinu stà pe locu cu óstea sa, si in locu se atace indata, ia mesuri pentru fortificarea castrelor cu siantiuri. Totu aceea mesura o ia si Corvinu pentru ai sei. Nu se scie câte dile au statu cei duoi belliduci in aceea positiune; este inse

*) Vasag, corruptu dein unguresculu Vaskapu, care pe romanesce semnifica Pórt'a-de feru. Regelu Vladislau in una diplom'a dein 1444 inca numesce loculu acelei batalii Kapu = Pórt'a.

adeveritu cá batali'a cea mare dein tienutulu Hatie-gului s'a intemplat in un'a dein ferbentile dile ale lunei lui Cyporius (Iuliu). In aceea di inainte de resaritulú sórelui armatele isi stá facia in facia una cu alt'a, turcii mandri de numerulu loru celu mare, ardelenii tari in credenti'a càtra Dumnedieu si in geniulu belliducelui loru. Ioanu Corvinu petrunsu de marimeá acelorú momente inainte de tóte se puse in genunchi cu tóta armat'a sa si cu ochii spre ceriu inaltià cea mai ferbente rogatiune càtra Dumnedieulu poteriloru si alu parentiloru nostrii. Indata dupa aceea tienù óstei sale unulu dein acelea cuventari pline de insufletire si entusiasmu, precumu numai elu se pricepea se vorbésca romaniloru si magiariloru. „Nu asiú fi cutediatu, dise Corvinu, a da peptu cu inemici atàtu de tari si numerosi, candu noi suntemu asia de pucini, déca acésta cutediare nu ar fi ceruta imperiosu de càtra patri'a nóstra, si déca nu m'asiú increde in santitatea causei si in barbat'i'a vóstra probata de atàtea-ori. Noi amu alergatu la arme nu numai spre apararea religiunei christianè si pentru glori'a prea charei nóstre patrii, ci amu apucatu armele chiaru pentru apararea si salvarea propriiloru locuintie, cumu si a familiiloru, parentiloru, sociiloru nóstre. Turcii rusinati si fórté irritati spre vindicta prin ultimele nóstre victorii, déca voru apuca se strabata mai departe in tiéra, voru trece tóte prin focu si prin sabii'a, ne crutiandu nimicu pe lume. Asia dara aici la loculu acesta trebue se ne oppunemu inemicului, aici se infrangemu trufi'a lui, de aici avemu se'lu remitemu acolo de unde a venitu, ceea ce vomu si face cu ajutoriulu lui Dumnedieu prin perseveranti'a si prin curagiulu vostru neinfrantu. Déca inse Celu-atotu potente va fi decisu altumentrea, atunci incaí se ve castigati in lupta curagiósa mórté gloriósa si viétia eterna pentru sufletele vóstre.

Dispositiunea ce luase Ioanu Corvinu era camu acésta: La cele duoe aripe in lini'a deinainte asiedià calarimea usiora. Calarimea sa cea grea, cumu amu dice dragoni si corassari, o impartí in proportiuni egali pe centru si pe cele duoe aripe in a duo'a linia. La dosulu calarimei grele pune calareti de aceia, carii pe atunci mai era inca armati si cu asia numita praste*), dein care aruncá pietrii. In centru dispune pedestrima cea grea, care apoi avea de reserva la spatele sale una alta trupa de lancieri si arcari séu arcasi. De duoe laturi, adeca la capetele séu marginile celoru duoe aripe comanda serii lungi de carà incarcate cu tóte speciile de aparate bellice, insocite totu de calarime usióra si dispuse asia, cá se ajunga de ambele laturi pàna sub pólele muntiloru. In modulu acesta Corvinu inchise cumu se cade valea pe care era se éssa turcii si se inunde tiér'a. Preste acésta Corvinu impinsese centrulu seu inainte in figura cuneiforma, pentru cá cu atàtu mai

*) Latin. funda, ae, nemt. Schleuder, ungur. Parittyá, cu-ventu slavonescu.

usioru se p^ota sparge p^ontre liniile neregulate ale turciloru. Sehbeddin-pasia vediendu dispositiunile lui Corvinu, cunosc^u indata cu cine are a face; deci spre a^o nimici^o planulu lui Corvinu, Sehbeddin trase iute in contra batali^onele celoru mai curagiosi ianiceri, *era* pe spahii c^o calareti f^orte buni de atari si de fuga sprintena ii imparti pe cele duce aripe. In ac^osta positiune astept^o Sehbeddin trupele ardelene care se apropi^o cu pasi lini. Ajung^ondu la distantia mai mica, centrulu ardeleniloru se arunca in linii indasate umeru la umeru cu t^ota greutatea sa pe ianiceri; acestu atacu inse ianicerii ilu respingu cu t^ota barbat^oa, *era* pe unde li se spargea lini^oa, se si inchidea *erasi* la momentu prin multimea pedestrimei asiediate in dosulu loru c^o nesce masse de turci. In acelasu tempu spahii dein cele duce aripe aruncanduse asupra calarimei usi^ore, o spargu si o punu pe fuga. In acelu momentu de crisa suprema ochiulu celu ageru alu lui Corvinu vediendu fals^oa positiune in care ajunsese prin retragerea calarimei usi^ore, se si decise a^o si scamba indata dispositiunile facute in acea deman^otia. Asia Corvinu isi retrace curendu si centrulu, pentruc^o nu cumuva se devina incongiuratu de turci, si lu^o asi^odia in lini^oa in care se afl^o husarimea ungu^oro-secui^osca luata la fuga p^ona in lini^oa primitiva in care era carale, unde pericolulu incongiurarei prin turci deocamdata era mai micu; de alta parte inse belliducele nostru aduce in lupta inca si pe acea parte a pedestrimei sale usi^ore, adeca pe c^oteva batali^one romanesci care st^o pitulate pe c^ostele muntelui in padure, si cu acea parte de *oste* ajutata si de ostasimea dispusa pentru apararea caraloru, lovesce pe osmani in flanca (in c^osta) cu at^ota rapediune si putere, in c^otu pe candu Sehbeddin se credea mai siguru de victoria, ilu aduce in confusiune, c^o se nu^o si mai p^ota desvolta liniile spre aparare dein c^osta. Fiendu si valea prea strimta pentru at^ota spurcu de turcime, cetele loru se impingea unele pe altele, unii pe altii se impeded^o in miscarile loru, galagi^oa si confusiunea ajunsese la culme, nimeni nu mai sci^o ce se intempla cu elu. Corvinu folosinduse de acelea momente decisive, se arunc^o asupra turciloru nu numai cu pedestrimea, ci si cu calarimea sa cea grea pre c^otu numai suferea natur^oa locului c^o se p^ota opera si ac^osta cu bunu succesu. Se produce unu carnagiu s^ou macellu dein cele mai terribili. Ardelenii adeca vedienduse scapati prin inticleptiunea belliducelui loru de periclulu estremu de a fi nimiciti, isi recastigara curagiulu si reapucandu offensiva, nu mai volira se faca captivi, ci tali^o si strapungea totu ce le st^o in cale sparg^ondu mai t^ote liniile turciloru. Frica panica coprinse pe t^ota turcimea intru at^ota, c^otu ajunsesera c^o niciunulu se nu mai cugete la aparare, ci numai la fuga in t^ote partile. Dara in ce parte era se fuga, candu ei cunoscea unu singuru drumu, una singura strim^ot^ore de munte, adeca pe unde venisera. Acolo inse, pe acelu drumu, ii astept^o cete romanesci dein Mun-

teni^oa, care se aruncara asupra turciloru cu t^ota furi^oa ce produce aspectulu celu fiorosu alu locuintieloru arse si devastate, alu parentiloru si altoru confrati omoriti s^ou dusi in captivitate. Una parte a *oste* turcesci mai facuse incercarea ultima de a se tien^o si apara la locul unde Sehbeddin asiediasese si intarise castrele s^ou tabar^oa sa; preste pucinu inse vediendu c^o pe cealalta *oste* turcesca nimicu nu o mai p^ote retien^o dein fuga, desperandu cu totulu de aparare pe sacrulu pamentu alu Daciei, c^oti turci au potutu scapa cu vi^otia, au luatu calea dreptu spre Dunare si au properatu a trece c^otu mai curendu in Bulgari^oa. Asia castrele turcesci cu t^ote avutiile cele mari lasate acolo, au caditu *erasi* in manile ardeleniloru, c^o si ale lui Mezet langa Sibiu. In ac^osta stare aflara campulu bataliei acele cete de turci, pe care Corvinu le lasase inadensu c^o se treca inainte. Reintorc^onduse acea parte de *oste* incarcata de predi si trag^ondu dupa se-ne si multime de ardeleni captivi, picara in manile *oste* celei victori^osce a belliducelui nostru, care incongiurandu pe acea turcime dein t^ote partile, o macell^o in partea ei cea mai mare; numai pucieni ajutati de cai buni au potutu scapa in cete mai mici.

Ac^osta victoria fu perfecta, si ea se p^ote compara prea bene cu una dein victoriile lui Traianu reportate in aceeasi regiune asupra lui Decebalu. Intru adeveru, d^oca amu fi vreodata in stare c^o se credemu in Metempsychose, atunci amu sustienea, c^o sufletulu lui Traianu trecuse in Ioanu Corvinu si c^o se implinise dorinti^oa poetului anticu:

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

(Va urma.)

V. V. V.

D I S C U R S U

rostitu de G. Vintila cu ocaziunea adunarei gener. a despart. I. alu asoc. trans., tienute in Cinculu mare in 11. Februaru 1873.

(Fine.)

In doi ani de dile, c^otu tiene cursulu de preparandia, luandu numai 6—7 ore pe septemana, s^oaru pot^o inveti^o totu ce e mai de lipsa si inca fundameatul, asia c^o fiitorii invetiatori, absolvendu preparandi^oa, aru ajunge in stare de a conduce de sine, cu man^oa propria agricultur^oa, unde li s^oar d^oca ocaziune. Si spre ac^osta chiar se le damu ocaziune, d^oca cumu-va nu voimu, c^o lucrulu se fia facutu numai de diumetate; se le damu ocaziune a pune in pracsă aceea, ce au adusu cu sine dela preparandia. Vre^o se dicu, se insistemu, c^o la t^ote sc^olele se se dea invetiatoriului o bucata de pamentu, de celu pucinu vreo 10 jugere, commassate apr^ope de satu, care mosia invetiatoriulu se o lucre in regia propria si rationalu, se nu fia de locu marginitu prin sistem^oa agricola, ce va fi sustandu in comuna, se p^orte cu unu cuventu economia de modellu, ce se p^ote intempl^o numai dispunendu inveti-

toriu după placu de această moșieră. Și cum—că elu intr'adeveru va poté servi de modellu, ne garanté dia interesulu bine priceputu alu invetiatoriu. Densulu, nu mai incupe indoiéla, că se va nisuf a trage venitu cătu se pôte mai mare dein moșier'a sa, dein munc'a si chieftuieele sale. Și sciendu pe ce cale si cumu are se purcêda, e invederatu, ca nu va trece cu vederea neci unu miulocu corespundietoriu, spre a—si imbunatatí starea sa materiala, care va fi in strinsa legatura cu starea mosiei, ba chiaru va depende dela lucrarea rationala a acesteia.

Unu astufeliu de invetiatoriu presentanduse in scól'a comunala, va fi nu numai destulu de preparatu, spre a capacítá pre elevii sei despre cunoscintele agriculturii rationale, dar va fi si personalitatea cea mai apta, care se póta indemnna si respandi progressulu agricolu in comuna.

Se fia deci obligatu a tiené si póporelui serbatórea si duminec'a, érn'a si mai adese—ori, prelegeri dein agricultura. Astufeliu vomu avea atâtea economii de modellu, câte scóle poporali. Ele voru fi adevérate economii de modellu, indemnandu'lu pre invetiatoriu interessulu seu insusi, se traga venitu cătu numai se pôte, dein ea, prin urmare a o esplótá rationalu, séu a introduce tóte acele imbunatatiri, câte si le—a agonisitu la preparandia, si acelea cari, cá barbatu harnicu si—le va fi castigatu prin cetirea de carti bune si pe alte cali. Ele voru fi adevérate institute de modellu, de óre—ce invetiatoriu in prelegeri facundu cunoscute principiile unei esplotari agricole rationale, si totu—deodata aratandu aplicarea in pracsá afara de mosia a acestoru principie cu argumentulu folosului in mana, va convinge pre economi despre avantagiulu imbunatatiriloru introduse, mai dandu inca si deslusiri despre noutati. Astufeliu economii nu numai că—lu voru intielege, dar ilu voru si imita pe intrecute.

Si neci că pôte se fia de temutu, că dóra aceste economii de modellu voru schiopátá, séu că nu voru corespunde scopului, fiendu—că dela lucrarea loru rationala, depende cumu amu mai disu, si esistinti'a mai placuta si mai multiamitórie a invetiatoriu.

Cu modulu acesta amu castigá lucruri de cea mai mare importantia. S'aru imbunatatí starea poporului si a invetiatoriloru, despre care pâna acumu s'a facutu multa vorba si pucina isprava, si care in locu se progresedie, cu sfasiere de ânima trebuie se vedemu, că devine totu mai misera; si imbunatatinduse starea materiala, cu mangaiere sufletésca vomu vedé, că cu ea mana in mana va inaintá si desvoltarea spirituala, cultur'a va face pasi simtiti in tóte directiunile.

Tierauulu in urm'a propunerei invetiatoriu pe calea teoretica si in urm'a demonstratiunei pe calea practica aru invetiá a cugetá mai profundu, n'aru mai lucrá asia fóra de a cugeta si reflecta, cá pâna acumu, candu nu vede séu nu intielege, ca caus'a saraciei sale este in lini'a prima lips'a de invetiatura si nepriceperea chiamarei sale.

Cestiunea fiendu de cea mai mare importantia si

in strinsa legatura cu prosperarea statului invetiatorescu, fratii invetiatori ar fi se lucre dein tóte poterile la locurile competenti, la sínóde, congrese si consistórie, pentru tramitarea dein partea fia—carei preparandia si seminariu, a unoru teneri la unele institute séu scóle agronomice. La scopulu acesta trebuie se conlucre si clerurile, pentrucá preóti n'au se pregatésca poporulu numai pentru viétia vecínica, ci au santa datorintia impreuna cu invetiatoriu a face dein poporu cetatieni harnici si respectati si pre pamentu. Tenerii inse se fia de aceia, cari se tragu dein poporu, séu despre cari se scie că au predileciune cátra frumosulu si vastulu studiu alu agronemiei si cari mergendu pe ferii acasa, nu se sfiescu a apucá plugulu de córne si a se interessá de ale economiei. Se nu se tramita de aceia, cari se sfiescu a'si manji manile cu pamentu. După absolvirea agriculturii si facerea unui anu de pracsé la vreo mosii'a renumita, acesti teneri se fia apoi obligati a propune candidatiloru de dascalia si de preotia economi'a de campu. In Blasiu se propune dejá de vreo câtiva ani, in Sibiiu se va incepe celu multu la tómn'a venitória; nu sciu déca celelalte diecese au se faca asemene; atâta sciu, ca ap'a ne ajunge la gura, si déca nu vomu incepe a griji cu totu—deadinsulu de prosperitatea poporului, ne vomu cufundá cu elu cu totu in abissulu nefericirei, ce stá gata se ne inghitia.

Me voru intrebá pôte fratii invetiatori actuali: D'apoi ce va fi de noi atunci, candu unulu câte unulu vomu deveni fóra postu, venindu in locu—ne aceia, cari au invetiatu agricultur'a? Acesta se nu se intemple, si nime n'o pôte pretinde, cu atátu mai pucinu a o duce la indeplinire. Dloru după parerea mea s'aru poté ajutá asia, că pe tempulu feriiiloru se fia obligati, pe langa o diurna corespundietória dela comune, a cercetá prelegerile feriali, ce ar fi se se deschide spre scopulu acesta la fia—care preparandia séu pe alocurea. Acesta repetienduse in 2—3 ani, invetiatoriu harnicu fóra indoiéla va reusi a se perfectoná benisioru, si atâta mai multu va poté corespunde chiamarei sale, déca si singuru se va adopera a se deprinde mai departe prin cetirea de carti bune agronomice, séu prin discursuri in conferintiele invetiatoresci. Asia numitele prelegeri ambulante inca aru contribui fórté multu la iutea respandire a economiei de campu, unde barbati de specialitate caletorindu deintr'unu locu intr'altulu, ar tiené poporului prelegeri publice taiatórie in sfer'a agriculturii. Atari prelegeri facura minuni in Lombardi'a, după cumu ne asicuré confratele nostru dr. Mollin. Pe această cale s'ar stringe si datele de lipsa asupra starei agricole in tintururile locuite de romani, unu lucru de cea mai mare importantia spre orientarea si promovarea agriculturii la plugarii nostri. Nelasandu deci invetiatoriu neci una ocaziune neintrebuintiata, care pôte contribui la perfectonarea si cultivarea sa, atunci nesmentitu că nu va remané cu multu indereptulu acelora ce au ascultat in tempu de 2 ani cursulu de agricultura.

Asia dar cultivarea invetiatoriloru in agricultura mica si infientiare de economii de modellu la tóte scólele

comunale, conduse de invetiatoriu in regia propria, acestea ar fi tientele, càtra cari se tindemu dein tôte poterile.

La lucru cu totii, scopulu e maretiu, avendu inca si acelu avantagiu pentru sine, cà nu cere asia mari midiolóce, facia de imensele folóse, ce le va aduce cu sine. Se voimu numai toti cu totii, si atunci Ddieu va incoroná tôte intreprinderile nóstre cu cele mai stralucite rezultate. In scurtu tempu vomu avé apoi sufletésca fericare, de a vedé campurile nóstre cá nisce gradini suridietórie, cumu e d. e. in Belgiu; bietulu tieranu acumu coplesitu de saracia si de intunerecu, va beneventá cu fruntea ridicata pe aceia, cari voru fi contribuitu la prosperarea interesselu sale; stramosii nostri gloriosi voru fi mandri de noi, de stranepotii loru, recunoscandu ca suntemu demni, intr'adeveru demni de densii, demni de frumosulu si maretulu nume de „romanu.“

Acumu discursulu finitu, se-mi permiteti domnule redactoriu a adresá unu cuventu càtra asociatiunea nóstra transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. In interessulu agriculturii si prin urmare alu poporului nostru, asociatiunea ar face fórte bine, déca ar tramite inca vreo càtiva teneri la studiele economiei de campu, cari apoi dupa unulu séu duoi ani de pracse se fia obligati a tiené prelegeri ambulante in tienuturile locuite de romani. Tôte aceste prelegeri se le publice in fóia asociatiunei, precumu si starea economiei in tienuturile percurse si midiolócele de inbunatatirea ei, conformu teoriiloru agriculturii moderne si impregiuráriloru locali. Pána camu un'a alta, se va formá dóra (dupa cumu amu intielesu asoc. trans. chiaru are laudabila intentiune de a o face acésta) unu institutu de agricultura, unde acesti teneri se fia asiediatu definitivu. CREDU, cà asociatiunile nóstre dein Aradu si dein Bucovin'a inca voru face aceste, déca cumu-va n'au facut'o pána acumu.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Urmare.)

Ladislai Regis collationales
pro Joanne de Hunyad super perpetuo Comitatu
Bistriciensis.

1453. ante 2. febr. App. D. Tr. T. VI.

Diploma de donatiune esita totu intr'unu tempu cu cele duoe precedente, prin care Ladislau posthumu dà lui Ioanu Corvinu titulu si folósele de comite pe viétia preste cetatea Bistriti'a dein Transilvani'a, éra cu acea ocasiune face de non istoriculu multelu merite mari si in parte extraordinarie ale lui Ioanu Corvinu*).

*) Cei cari nu cunosc limb'a latina, voliescu inse a cunoáce meritele Corviniloru, au ocasiune de a se informa dein monografi'a ce publicamu despre Corvinu tocma acumu in acésta Red.

Ladislau Dei Gratia Rex Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, etc. Austriaeque et Styriae Dux, nec non Marchio Moraviae etc. ad perpetuam rei memoriam. Potestas regnantium ad hoc divinitus erecta est in terris, ut quemadmodum ad malorum vindictam, ita et ad laudem sit honorum et ut subjectum sibi promiscui populi fidelem coetum regat benevolentia, liberalitate attrahat, et unius cujusque merita condignis retributionibus prosequatur. Quod etsi ex debito publici officii, et quadam generali Principum regula fieri soleat, hi tamen clarioribus ornandi sunt titulis, et altioribus magnificandi honoribus, quos sincerior fides, magnanimes actus, et excellentiora merita caeteris anteponunt. Hac itaque consideratione clarissimam fidem, virtutes magnificas, fortissima gesta, multipliciaque obsequiorum genera fidelis nostri sincere dilecti spectabilis, ac magnifici viri Joannis de Hunyad, totius Regni nostri Hungariae usque ad haec nostrae aetatis tempora Gubernatoris magnanimi, et Vajvodae Transilvani et qui sicut integritate caeteris clarior, ita potenti virtute ab incubulis aetatis nostrae Regii status, et honoris nostri conservator, et columna fuit, non solum debita recognitionis gratitudine prosequi, sed et postremorum memoriae his scriptis, et si non per omnia, saltem in parte transmittere nobis in animo est, ne sua gesta insignia ulla aetate concidant, sed potius late sui spargant splendorem, et sempiterna apud futura secula laude praedicentur, caeterisque exemplo sint; aequum est enim, eos enim suis non fraudare praeconiis, qui actus illustres, et praecara facinora ediderunt. Imprimis itaque id nobis, prout fide dignorum hominum contestatio prodit, referendum occurrit, quod ipse Johannes regnante condum gloriosissimo Principe Domino Sigismundo tunc Rege Avo nostro beatae memoriae, annos juveniles*) laudabili indole exegit, in quibus praematurum sensum, et adultam semper gravitatem prae se ferens, studuit, ut quo plurimi aliena ope, et suorum majorum titulis irrepunt, eo suis sudoribus, virtute, ingenio, et vigiliis ascenderet, pulchrum gloriae genus existimans prelucere posteris, et nascentis nominis decus ac dignitatis initium afferre. Adolescentia vero egregie tractata, corpus ad tolerandos labores, et militarium exercitiorum actus asvefaciens, et habile reddens, futurorum inclitorum operum suorum fundamenta certis praesagiis, jecit, et ingenuis moribus, quasi quibusdam gradibus, ad dignitates, honores, et gloriosam nominis famam, liberos sibi ascensus comparavit. Praeclarae enim indolis miles, et imperiali obsequio dignus, tunc primum Regiis militibus connumeratus, et successive consiliis admissus integra fide, devotisque obsequiis, praefato avo nostro sive pro susceptione Imperialium infularum, seu pro reparandis ruinis regni sui Bohemiae procedenti, sed et in aliis

1) Ergo Joannes Hunyadi non potuit esse ejusdem aetatis cum Sigismundo Rege, sed multo junior.

cunctis negotiis gerendis, et rebus bellicis, ad tempora vitae suae fideli semper sollicitudinis diligentia inseparabiliter adhaesit, pro cuius etiam honoris amplitudine, saepius capitis pericula, bella, et armis adiit, adeoque se ei in omnibus reddidit acceptum, ut singulari quodam Regis amore dignus habitus, et fatus, ac per eum prima haereditate in hoc Regno nostro donatus fuerit*), altioribus adhuc eo tunc sublimandus honoribus, nisi ipse avus noster e vita excessisset, succedente vero tandem Excellentissimo Principe Domino Alberto similiter Romanorum, et Hungariae Rege, genitore nostro felicis recordii, praefatus Johannes caeptae dudum felicitatis opera continuo incremento augens, et in ipsius genitoris nostri obsequiis, ac expeditionibus bellicis, quas idem sive adversus nonnullos Rebelles Regni sui Bohemiae, seu contra Teucros laudabili semper exitu confecit, nunc prudentis consiliarii, nunc vero strenuissimi militis agens officium, adeo fuit continuus et utilis, ut ab eodem Genitore nostro primum de milite ad numerum Baronum Regni, Banus videlicet Zeurinensis, qui clarus Baroniae titulus est, insignibus meritis creatus sit, ubi et gloriosa tandem adversus Teucros, eo tunc illis partibus oppido infensos praelia ipse, et Egregius quondam alter Johannes de ipsa Hunyad miles sibi sanguine frater, fortissimaque strenuitate par, et socius, victorioso semper fine saepius conferent, consequenter ipso etiam divo Genitore nostro licet satis praemature, ut tamen Domino placuit, vita functo, dum Regnum nostrum Hungariae nobis eo tunc, apud incunabula, et alienam educationem aetatam agentibus, idoneo tutore orbatum, et intus gravissimis odiis exortis fluctuaret, et foris grassante dictorum Teucrorum tyrannide, innumeris affligeretur malis, ut pote cum jam ipsi Teucris vastare agros, diripere villas, homines sine discrimine sexus, et aetatis, vel trucidare, vel abducere impune consueverant, et totas inferiores ipsius Regni nostri Hungariae partes, usque ad fluvium Titiae, et item ex altera usque ad interiora loca Regni nostri Sclavoniae, vel miserabiliter vastarunt, vel occuparunt, adeoque gravissimo metu jam totum Regnum concusserant, ut illud in pendente ferme ruina positum, miseram sui blasphemorum Christi manibus solam restare putaret occupationem; praefatus Johannes de Hunyad medio tempore Vayvoda Transylvanus, et Comes Temesiensis creatus, factus etiam Capitaneus Nandoralbensis, et aliarum interiorum partium, eis titulis non minus, quam acceperat dignitatis, et gloriae restituit, illiusque suae sublimationis primordia pulcherrimis quibusdam victoriae generibus consecravit. Fudit enim imprimis victricis bello, in terra Serviae, prope Castrum Nandoralbense Izak Vayvodam Teucrorum, qui eo tunc Castrum Zenderew cum tota ipsa terra Serviae occupatum tenebat, consequenter vero, dum pau-

cis post diebus alter Teucrorum exercitus nonnullas jam pridem de nostris adeptas victorias, amplo milite superbus, et gloriae avidus, partes nostras Transylvanas solita flagitia, ac hominum et rerum praedam acturus subintrasset, memoratus Joannes Vayvoda cum illarum partium gentibus, pro fortissimi Ducis officio, strenui illi occurrit congressu, ubi dum collatis signis, et consortis manibus mars utrinque crudesceret, adeo laudabiliter hostem conflixit, ut ipse quoque adversi exercitus Dux qui Mezihbeg vocabatur, una cum filio suo vice-capitano occisus, refusum, praedam proprio et filii casu suppleverit, suis omnibus complicibus vel fuis, vel captis, et paucissimis fuga salvatis: Ex quo opere huic Regno ea accessit utilitas, ut partium Transalpinarum et Moldaviae Vayvodae, qui adhuc Progenitorum nostrorum temporibus, sacrae hujus Regni Coronae rebellando, Teucris se subjecerant, ipsius Johannis Vayvodae tum consilio inducti, tum metu concussi, rursus huic Regno cum tota sua terra se restituerint, pristina fidelitatis obsequia nobis usque ad diem hanc exhibere obligati, quibus peractis, exstante adhuc satis recenti hujusmodi felicium rerum fama, huic viro meritissimo ex his illustribus principiis gloriosiori, et longe excellentiori, digna laude per omne aevum celebrandus, alterius victoriae titulus accessit, dum enim Teucrorum Dominus hunc supratactum suorum interitum indigne ferens, et totis viribus ulcisci desiderans, magnum suae potentiae undique coactum robur, numero Octuaginta millia hominum, prout de hoc certa relatione edocti sumus, sub conductu Basae sui, videlicet principalis vices-gerentis, armis et numero instruxisset, ipseque Basa hujusmodi atrocem, et adeo Regno nostro minacem exercitum imprimis per partes Transalpinas ductaret, ea quoque fere tota vastata, amplissimam hominum et rerum praedam referret, intendens de hinc e vestigio in praedictas partes nostras Transylvanas vastator succedere, praetactus Joannes Wayvoda aggregatis quibus potuit gentibus, inimicam multitudinem longe ei impar numero, adusque illarum partium exercitum persecutus, vel vincendum, vel moriendum esse statuit. Hic vero suas artes, fortitudinem, et bellicam industriam cernere erat. Invadere enim hostem, quam invadi satius ducens arduum, et magnum, ac suorum viribus longe impar bellum fortiter suscepit, quo prudenter administrato, felicissimeque gesto, et confecto, aeterna laude memorabilem victoriam reportavit, in qua re, et antiqua gentis hungaricae gloria, fama quoque reddita est, et suum nomen omnibus in locis eo facto maxime celebratum, eximii triumphi speciem exhibuit. Fusa enim innumerabilis multitudo hostium moribundis longe lateque cadaveribus amplissimum certaminis campum thabefecit, indelebilem cunctis seculis miserandae suae cladis historiam derelinquendo, innumerabilibus . . . eorumque majoribus in captivitatem redactis, amplissimisque Thesauris, et omni pretiosa exercitus suppellectili in praedam nostrorum deventis,

*) Ergo Sigismundus dedit Joanni Hunyadi bona, et antea bona non habuit.

et divisis. Tot felicibus autem Vir magnificus animatus victoriis alios aliis insignes actus accumulans, grandem et sumptuosissimam tandem egregiorum militum expeditionem coegit, cum qua Regnum Serviae, seu Rasciae, et Bulgariae transgressus, et usque ad oras Romaniae penetrans, quae omnia Teucrorum Dominus antiquis ab annis occupata tenebat, Civitatem Sophiam, et quam plures alias Civitates, Oppida, Castra, totasque pene terras illas, infidae gentis Domicilia igne et gladio vastavit. In quo quidem progressu crebris, praecipue vero sex praeliis continuas adeptus victorias, ingenti hominum et rerum praeda onustum salvum reduxit exercitum infinitis captis hostium Banderiis, quae in Ecclesia B. M. V. Budensi in sui aeternam laudem, per futura secula pendebunt, ut pote tot triumphorum illustrium pulcherrima et praeclara monumenta, ex quibus secutum est, ut ipse Teucrorum Princeps tremefactus, totum Regnum Rasciae, cum ejusdem terrae castris, quae antiquitus occupata, quasi hujus Regni claves tenebat, manibus Illustrissimi Principis Georgii Despoti Rasciae, hujus Regni Hungariae membri fidelis, nomine, et ex mandato Regni Hungariae recipienti restituerit, quae per eum usque ad haec nostrae aetatis tempora pacifice, et fideliter possidentur. Rex etiam Bosniae eo respectu ad pristinae obedientiae, quam negaverat, rediit gremium, in quo hucusque constanter perseverat. Quid multa? horum gloria meritorum, harum fama virtutum, quum praefatus Johannes Waywoda non solum Regnicolis gratissimus, verum etiam remotis, et exteris notus esset, brevi altioris dignitatis sedem ascendit, et quod laudum suarum cumulus est, unanimi omnium Praelatorum, Baronum, et Procerum Regni consensu et singulari amore, in nostra absentia, et sub nostro nomine totius Regni Hungariae Praeses factus exstitit, et Governator. In quo quidem officio quam juste, integre, fortiterque Regnum illud nostro nomine administraverit, tenuerit, quantaque diligentia, in tutando Regno usus fuerit, fidem faciunt fortia sua acta, tam adversus Teucros, quam intrinsecae gverrae . . . . auctores, cum praesertim duo alia quaedam fortissima praelia, quae tandem grandi gentium numero, sumptuosissima impensa coacto, cum ipsius Teucrorum Principis persona, et tota sua potentia, in propriaque ipsius terrae media magnanima strenuitate peregit, in quibus etsi occulto iudicio Dei, qui solus novit, cur persaepe fideles suos in conculcationem blasphemorum sancti nominis sui exponat, fortuna parti suae novercata exstiterit, et plures egregii milites occubuerint, duplum tamen damni semper refudit hostibus cruenta eis, in omni actu victoria derelicta, nec caesi nostri hoc loco poenitendas sortiti sunt exequias, quae etsi optabilius fuissent in Patria (sic) speciosius tamen pro Patria factae exstiterunt. Laudibus etiam hujus viri non immerito addi potest, quod in his adversorum casuum vicibus inter ipsa quoque discrimina, in quibus non solum carissimos plures, et fratres, et amicos, et familiares sibi belli

calamitate raptos amisit, sed etiam proprii sanguinis multum effudit, sibi animum defuisse, aut fortitudinem lassatam esse, nunquam potuit visum iri, quin ymo, Vir fortissimus magnanimum, excelsumque maximae mentis conservans vigorem, sua prudentia de captivitate, quam in ultimo dictorum duorum praeliorum inciderat, libertati restitutus, Patriae secum salutem restituit, nec solum externis malis hoc Regnum eripuit, sed interna quoque ita composita effecit, ut tota Natio, et Respublica Regni nostri Hungariae, submotis, sublevatisque civilibus bellis, et internis turbinibus, qui paulo ante et voluntates, et mentes ejus Gentis a se se distraxerant, unione invicem jurata, nos Dominum suum naturalem, Genitoris, et avi Regum suorum successorem, et haeredem Regem declaraverit, susceperit, et recognoverit; sicque praefatus Johannes Governator Regnum illud Nobis, et sub nomine nostro constanti fidelitate tenuit, atque in hac constantia etiam innumeris bellorum morbis adversantibus perseveravit. Postremo, Regnum ipsum Hungariae, confinibus suis dudum amissis, recuperatis, magis auctum, magisque a parte infidelium Teucrorum, quam temporibus dictorum avi, et Patris nostri Regum tenebatur, dilatatum, Majestati nostrae fideliter restituit, votiva pacis tranquillitate gubernandum. Quod quidem, ut apertius confiteamur, vel sola, vel maxime ejus industria, sollicitudine, et bellicis artibus conservatum est. Ut igitur Vir tot inclytorum operum numero praestantissimus, cui nullus honos, nisi meritis referri potest, et qui in tot praeclaris actibus multum sanguinis sui, et suorum effudit, gratam sibi majestatem nostram persentiat, et ex nunc aliquas benevolentiae nostrae videat primitias, in futurum majores experturus*), ad omnium Praelatorum, Baronum, et nobilium Regni nostri Hungariae, nunc hic Posonii**) congregatorum, totum Regnum Hungariae repraesentantium supplicationis instantiam, nobis pro ipso viro expressis tot meritis suis factam, ac de consilio, consensu, matura deliberatione, et collaudatione eorundem nullo discrepante habitis, volentes dignitatem illam Governatoris temporalem, quam hactenus dignus meritis, ad praefinitum tempus tenuit, in aliam perpetuam commutare; ipsum Johannem de Hunyad, ac filios, et haeredes eorum universos, super Civitate, et Districtu Bistriciensi, ac ejus pertinentiis, in partibus Transylvanis habitis, in perpetuos, et liberos Comites majores, dictum vero Districtum in Comitatum perpetuum, sicuti pridem in civitate nostra Viennensi***), in sede, et habitu majestatis Regalis sublimi constituti, assistentibus nobis, quam pluribus

*) Hucusque Donationales hae, de verbo ad verbum eadem sunt, cum illis, vi quarum eidem Joanni de Hunyad Dominia Görgény et Dewa, conferuntur, quasve vide editas apud Spiess „Aufklärungen“ p. 267.

**) Pray et Katona male scribunt loco Posonii. — Pesthini.

***) Accidit hoc anno 1452, et hae apprime consentiunt cum Turoczii verbis apud Schwandtner T. I. p. 266; vide et De Roc p. 194.

Ducibus, et marchionibus, fratribus nostris, et toto consilio nostro, observatis omnibus illis ceremoniis, quae in talibus observandae sunt, solemniter nominavimus, praefecimus, et creavimus, ita et nunc de novo hic intra metas Regni nostri Hungariae constituti, de plenitudine nostrae Regiae potestatis nominamus, praeficimus, et creamus, eosdem Comitem Johannem, ac filios, et haeredes suos, sed et Comitatum praedictum ab omnium Vayvodarum, et quorumlibet Judicum, et justitiorum illarum partium iudicatu, et omni jurisdictione eximen. solius nostrae praesentiae, aut Palatini, et Judicis Curiae nostrae Regiae iudicio reservamus, decernentes, ut ipse Comes Johannes, ac filii, et haeredes sui universi cera rubra quoad sigillum, in signum Excellentiae Comitatus, ac aliis omnibus illis gratiis, honoribus, praerogativis, et privilegiis, quibus caeteri Majores Comites liberi, et perpetui de jure, vel de consuetudine utuntur, gaudent, utantur, et fruuntur perpetuis semper temporibus universis, recepto tamen ab eodem Comite Johanne in persona sua, ac haeredum suorum firmissimo in talibus praestari solito, nobis et successoribus nostris Regibus Hungariae fidelitatis, et obedientiae juramento in forma infrascripta. Praefatum autem Districtum, seu Comitatum Bistriciensem, cum Civitate Bistricia, ac oppidis, villis, praediis, et aliis quibuslibet ipsius et earum pertinentiis, videlicet tributis, censibus, proventibus, terris arabilibus cultis et incultis, vineis, et vinearum promontoriis, pratis, sylvis, nemoribus, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, et locis molendinorum, ac jure patronatus Ecclesiarum, et generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus, quocumque nomine vocitatis, sub suis veris metis, et metarum antiquis distinctionibus, eidem Comiti Joanni, ejusque filiis, ac haeredibus, et posteritatibus universis, ex certa nostra scientia, et animo deliberato, de Praelatorumque, et Baronum, ac nobilium Regni nostri praedictorum consensu, et collaudatione, de manibus nostris Regiis dedimus, donavimus, et contulimus*), imo damus, donamus, et conferimus jure perpetuo, et irrevocabiliter, possiden. tenen. et haben. salvo jure alieno. Forma autem juramenti, quo ipse Comes Joannes nobis, et successoribus nostris juravit, haeredes quoque sui jurare tenebuntur, haec est: „Ego Joannes Comes Bistriciensis promitto et juro ad haec Sancta Dei

*) Vidua Joannis Hunyad debebat anno 1457. post mortem mariti sui District. Bistricien. Regi iterum restituere. Vide Kaprinai I. p. 207.

Has Collationales confirmavit, transmisit inque formam Privilegii redegit Ladislaus Rex anno 1456; et hae confirmationales supersunt in Archivo Camerae R. Hungariae aulicae Budensi.

Extractum harum literarum edidit Fejér C. D. T. XI. p. 497. Fragment. „ „ „ Pray Ann. III. p. 125—128.

„ Eder in Schaeseo p. 24. 228—229.

„ Katona ad. a. 1453.

Evangelia, quae corporaliter tango, quod de caetero fidelis et obediens ero vobis serenissimo Principi, et Domino Domino Ladislao Regi Hungariae etc. Domino meo gratioso, omnibusque successoribus vestris Hungariae Regibus, ac Sacrae ipsius Regni vestri coronae, contra quoscunque homines . . . nec auxilium, sive consilium, unquam dabo, seu assentiam contra personam vestram, vitam vestram, salutem vestram, seu statum vestrum, sed vestri, et successorum vestrorum Regum Hungariae praefatorum honorem, et commodum semper et fideliter procurabo toto posse, damnumque vestrum et successorum vestrorum, ac dolum, et fraudem, contra vos, ubi potero, intercipiam; et quod vestris, et successorum vestrorum traditoribus, et adversariis nunquam acquiescam, sed vos, et successores vestros, in rebus hujusmodi, dum ad notitiam mei perveneri, fideliter avisabo, et protegam, vobisque et successoribus vestris totis viribus meis assistam, omniaque et singula ad eandem vestram coronam spectantia fideliter tenebo, quemadmodum vester, et Regni vestri Hungariae fidelis Comes, suo vero naturali Domino Hungariae Regi, juxta Regales, ac ejusdem Regni Ordinationes, ac laudabiles consuetudines observare tenetur, et facere, dolo, et fraude semotis quibuscunque. Sic me Deus adjuvet, et haec sancta ejus Evangelia. In quorum omnium memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes concessimus literas nostras authentici sigilli nostri, secretique, quo ut Rex Hungariae utimur, appensione roboratas, quas in formam majoris nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum Posonii feria tertia proxima ante festum Purificationis B. Mariae Virg. anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio. Regni autem nostri anno tredecimo.

(Va urma.)

CONVOCATORIU.

Conformu conclusului adunarei generale a despartimentului VIII. de Alb'a-Iuli'a alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu tienuta in Ighiu, subscrisulu comitetu alu acestui despartimentu convoca adunarea gener. ordinaria alu acestui despartimentu pe 6. Iuliu c. n., adeca pe diu'a Nascerei S. Ioanu Botezatoriulu in comun'a Geoagiu (Fel-Gyógy).

Dein siedinti'a comitetului alu despartiem. VIII.

Alb'a-Iuli'a in 29. Maiu 1873.

Alecsandru Tordasianu,
directore.

Rubinu Patiti'a,
actuarius.